

And Then There Was Silence

– bogproduktion i den digitale tidsalder

Forlægger Søren Hørdum fortæller om bogen, der blev virkeliggjort ved crowdfunding og udvalgt ved Årets Bedste Bogarbejde 2018

*Omslaget og et opslag fra fotograf Jan Grarups bog And Then There Was Silence, som udkom på forlaget Book Lab i 2017. Bogen er finansieret ved crowdfunding og skal bidrage til forståelse af den menneskelige tragedie bag flygtningestrømmene.
Foto: Tor Birk Trads*

På de store kulturinstitutioner har jeg mødt den opfattelse, at fondsstøtte har været med til at skævvride markedet for trykte pragtværker, fordi bøger uden fondsstøtte ville blive så dyre, at de var usælgelige. Med andre ord har køberne fået et urealistisk forhold til bogpriser. Bogpriserne afspejler ikke den virkelige værdi for pragtværker, når hele den seriøse bogproduktion er blevet afhængig af private fonde. Det er ikke helt forkert, men sagen er heldigvis ikke så sort/hvid. It-udviklingen giver nye udfordringer og nye muligheder. Et godt eksempel på de nye muligheder er bogen *And Then There Was Silence*, en fotobog af Jan Grarup, et pragtværk i stort format på 471 sider. Bogen vejer næsten fem kilo men sælges alligevel for omkring 350 kr. Løsnet er crowdfunding.

Søren Hørdum, du har været forlægger på bogen, som udkom i 2017. Hvad er baggrunden?

– Historien bag bogen går tilbage til september 2015, hvor flygtninge vandrede på de danske motorveje og hvor flygtningedebatten nåede nye dimensioner. Redaktør Tom Tramborg og jeg var på det tidspunkt sammen i anden anledning, hvor snakken også kom ind på flygtningene.

Så fik I ideen til bogen?

– Vi kom til at snakke om, at flygtningene på motorvejene kunne være anledning til at bidrage til en større forståelse af flygtningenes situation. Vi fik den idé at sætte fokus på flygtningedebatten ved at spørge Jan Grarup, om vi kunne

udgive en bog med hans fotografier. Helt fra starten var vi enige om, at det skulle være en kæmpe stor bog, et pragtværk og at projektet skulle være internationalt.

Hvorfor Jan Grarup?

– Jeg kendte Jan Grarup som en dygtig reportagefotograf. Han er i mine øjne verdens absolut bedste krigsfotograf. Han er en dansk legende, som formår at råbe en halvsovende verden op. I sin karriere er han især blevet kendt for at være i felten ved krig og naturkatastrofer og har nøgtern beskrevet denne virkelighed. Han er en anerkendt fotograf, som har vundet prisen World Press Photo otte gange. Jan Grarup formidler, hvad han ser bl.a. med henblik på at skabe forståelse for ofrene.

Hvad var processen fra idé til virkelighed

– Vi valgte at etablere et team, hvor bogen blev til i et fællesskab. Arbejdsdelingen var således: grafisk design: Spine Studio ved Jacob Birch, SoMe-ansvarlig: Christian Langballe, fotoredaktør: Tom Tramborg og mig som forlægger. Vi har alle fire på lige fod sammen med Jan bidraget til den redaktionelle tilblivelse og tilrettelæggelse af bogen. Vi udvalgte billederne efter oplæg fra Jan Grarup. Jan havde selv en klar fornemmelse af, hvilke billeder der skulle bringes nu og hvilke der først skal offentliggøres senere.

Fra starten har vi set bogen som et projekt, der skulle skabe opmærksomhed om ofrenes situation. Derfor blev andre opfordret til at

støtte projektet ved på forhånd at tegne sig for at købe bogen. Bogen er med andre ord finansieret ved crowdfunding, hvor vi selv har stået for distributionen. Første oplag var på 2.000 eksemplarer, som var økonomisk sikret ved forhåndstilsagn. Navne på alle personer, som gav forhåndstilsagn er trykt bagerst i bogen. Nu, et år senere er bogen trykt i 10.000 eksemplarer og folk fra 47 lande har støttet projektet.

Initiativet med bogen står ikke alene?

– Nej, Jan Grarup har samarbejdet tæt med bl.a. UNICEF og det danske Dignity, Dansk Institut mod Tortur. Sammen med Dignity arrangerede Jan Grarup i december 2017 en temaaften om bogen i Operaen i København med fuldstændig udsolgt. Jan Grarup nøjes ikke med at registrere verden, han ønsker at bidrage til at ændre den.

Ville projektet være muligt uden de sociale medier?

– Det enkle svar er: Nej. Opbakningen til projektet er skabt på de sociale medier. Brugen af de sociale

medier har været en klar strategi. Vi har måske i alt brugt 3.000 kr. på traditionel markedsføring. Vi har selv stået for det hele.

Humanitært svigt gennem en kameralinse

Søren Hørdum er en travl forlægger med gang i mange projekter, men projektet med Jan Grarup er af stor betydning. Bogen er blevet rost i anmeldelserne. Information gav sin anmeldelse overskriften „Humanitært svigt set gennem en kameralinse“.

Instruktøren Boris Benjamin Bertram er klar med en film om Jan Grarup, *Krigsfotografen*, som får premiere i efteråret 2018. Filmen ligger i forlængelse af bogen, og forordet beskriver dækkende Jan Grarups mission, som Søren Hørdum fuldt og helt støtter op om:

„Jan Grarup lever et liv i undtagelsestilstand: Ude i verden er han som krigsfotograf i evig krydsild, hjemme i København er han far til

fire – og står pludselig helt alene med forældresvaret, da hans eks-kone dør af kræft ... Vi møder et menneske, en fotograf og far, der drives helt til kanten af omstændighederne, men som måske netop, fordi hans liv har formet sig som det har, er bedre rustet end de fleste til at navigere gennem sorgen.“

Bogen *And Then There Was Silence* viser vejen for, hvorledes det med engagement og brug af de sociale medier har været muligt at præsentere denne bog, som ville være utænkelig med traditionel forlags-tænkning.

Steen Bille Larsen

Jan Grarup: *And Then There Was Silence*, 2017, Forlaget Book Lab. 471 s., 4.676 gram, 349 kr. Bogen blev præsenteret på Forening for Boghaandværks stand på BogForum i 2017 og blev desuden udvalgt ved Årets Bedste Bogarbejde 2018. Kan købes i boghandelen eller direkte på hjemmesiden: www.andthentherewassilence.com.